

HRVATSKA RIEČ

PREDPLATA: Za ŠIBENIK I AUSTRO-UGARSKU sa dostavom u kuću
mjesečno K 1.25, godišnje K 15.—, Za INOZEMSTVO K 23.—.
Plativo i utuživo u Šibeniku.

POJEDINI BROJ 10 PARA.

Izlazi u utorak, četvrtak i subotu

Telefon br. 31. — Čekovni račun 71.040

UPRAVA „Hrvatske Rieči“ nalazi se u „Hrvatskoj Tiskari“ — UREDNIČTVO
na obali br. 248. prizemno. — Tisak „Hrvatske Tiskare“ (Dr. Krstelj i drugi)
Izdavatelj i odgovorni urednik **Dr. MARKO JURISLAV DOMINIŠ.**
OGLASI PO CENNIKU.

God. X.

ŠIBENIK, subota 14. ožujka 1914.

Broj 915

Malo odgovora

listu „Hrvatu“ centralnom organu itd.

Poštovani organ vrhovne upravlja „Hrvatskoj Rieči“ nekakav napadaj na moje političko djelovanje. Vidi se da je napadaj nadahnut, jer je potrebna nekakva kakva takva svjedočba „dičnog pravaštva“. Kad bi ja bio tašt, onaj napadaj bi me potpuno zadovoljavao, jer napokon u šustini ne bi značilo drugo nego da su „dični pravaši“ u velikoj neprilici i da su se svi ti „dični“ složili i opet raztavili samo za to jer sam ja to htio; pače oni su se tobože i sa gosp. Šušteršićem složili samo na moj mig, na moju zapovjed. Ja sam sve to polučio umišljajući se da sam nekakav diktator svima pravašima u svim hrvatskim zemljama, pa sam tobože tražio da svi pravaši a i svaki pojedinac u stranci prava mora se pokoriti mojemu mišljenju, moje naloge točno i nepromijenjeno provodjati.

Ja sam dakle — kaže „Hrvat“ — umišljao se pametnijim od gosp. Dr. Mile Starčevića i postavio ga pred gotov čin u poslu sjedinjenja sa Frankovcima, koje da on nije htio blizu i „nije mogao smatrati pravašima još od god. 1905“.

Nadalje pripovijeda „Hrvat“ da bi ja „na 25 srpnja 1911 jedne večeri, bivši u ovcem društvu u privatnoj kući, kada je bio poveren razgovor o svepravaškoj slozi, pa kada je Dr. M. Starčević bistro i jasno izjavio, da se čudi, kako su mogli i frankovci biti pripušteni u svepravašku slogu i jedinstvo uzprkos njihovim činima, koje su otvoreno počinjali već od god. 1905?, da bi ja dakle bio izjavio da smatram i frankovce pravašima, pa da se sjedinjenje sviju pravaša iz sviju hrvatskih malja mora provesti uključivši u to jedinstvo i frankovce, makar se tomu protivio i sam Dr. M. Starčević!“

Na ovo odgovaram: Kad bi sve i bila istina da je u poslu ujedinenja pravaša išlo kako kaže „Hrvat“ tu ne bi bilo ništa ni sramotna, ni zla, nego bi značilo samo da se Dr. M. Starčević čuti još i danas povriedjen u svojoj taštini.

Medjutim stvar stoji drugačije. Dr. M. Starčević je još i god. 1907 bio u istoj stranci sa Frankovcima; još i onda kada sam ja najžešće udario na tu stranku, još i onda kada sam frankovštinu proglasio trödlerstvom, još onda kada sam radio o zajedničkom djelovanju svih narodnih stranaka.

Ja sam ali i godine 1907 razlikovao jedne frankovce od drugih i pozivao Dr. M. Starčevića otvorenim pismom u „Hrvatskoj Rieči“ da se odaleči od Franka, a uzradi za zajedničko djelovanje sv h narodnih stranaka.

God. 1911 naprotiv kada se radilo o jedinstvu svih pravaša Dr. J. Frank je ležao teško i neizlječivo bolestan.

I kako ja nisam nikada mrio ni protivne političare radi njihovih osoba, nego sam im bio protivnikom radi stvari, tako sam činio, da je i među Frankovcima bilo ljudi zavedenih, prevarenih, izigranih, pa sam stalno vjerovao, da se „frankovština“ smrću Dr. J. Franka neće više povratiti u redovima stranke prava, jer oporen i kažu hladni.

Da su zavedeni frankovci na mene pucali, kad bi zavedenima oprostio, ruku pomirnim im pružio i s njima se izljubio, ne bi za taj moj oprost svaljivao krivnju na drugoga, kako to čini — sudeći po „Hrvatu“ — Dr. M. Starčević. Nego istina je da ja ne bi mogao oprostiti nego samo zavedenima.

Glede ujedinenja pravaša ne stoji da je gosp. Dr. M. Starčević bio postavljen pred gotov čin. To je izmišljotina i prosta odvratna neistina, jer ja imadem još kod sebe pisama gg. Stjepana Zagorca i Cesara Akačića, po kojima se jasno i nepobitno vidi, kako je čeli taj posao tekao.

Kad sam se ja, zamoljen od gg. pozudnika Dr. M. Starčevića, upustio u taj posao, nisam učinio nego ono što sam kroz „Hrvatsku Rieč“ odavna prije još god. 1907 zagovarao i što je bilo onda u željam svih pravaša. U mom „Obračunu“ sam pak po tanko obrazložio, da je jedinstvo svih pravaša imala biti protuteža onim austrijskim nastojanjima da pravaše Dalmacije ujarme i odaleče od obće narodne politike.

Dakle na 25. Srpnja 1911 Dr. M. Starčević bi se bio izrazio da se on čudi, kako su mogli i frankovci biti pripušteni itd. uzprkos njihovim sramotnim i nepoštenim činima koje su otvoreno počinjali od god. 1905?

Pamtite, na 25. Srpnja 1911 i na 24. Srpnja 1911. Dr. M. Starčević je prisustvovao konferenciji koje je to svepravaško jedinstvo usvojila, jer glasom zapisnika Don I. Prodan je konstatovao jedinstvo mišljenja. U razpravama je i govorom sudjelovao i Dr. M. Starčević.

Na konferenciji od 25. Srpnja 1911. glasom zapisnika: „prije dnevnoga reda izjavljuje Dr. Horvat, da mu je Dr. Mile Starčević saobćio, da je zapričen doći radi branitbe na sudu, ali se izjavljuje solidarnim sa onim što će ova konferencija zaključiti. Poklici: Živio!“

A sada na one nazdravice na večer 25. Srpnja u kući Dr. A. Pavelića. Dr. Pavelić je krstio taj dan sina i zvao između ostalih Dr. Krstelja i mene. Uzaliedile su nazdravice i ja sam poslje nazdravice Dr. Mile i Dr. Krstelja izjavio: „M. Starčević, što je prešao preko osobnosti. U taj nazdravici jesam rekao, da je jedinstvo pravaša imperativni postulat svih pravaša i da se moralo provesti i da bi se bilo provelo i kad bi se tomu bio protivio i Dr. M. Starčević!“

Istini za volju kažem, da su naše nazdravice bile upravljene u prvom redu opiranju Dr. A. Pavelića, koji je u tom poslu ostao sebi dosljedan. Ja nisam onda ni slutio da sam povriedio osjetljivost gosp. Starčevića do nezaboravnosti...

„Hrvat“ pripisuje meni da sam i u pitanju Šušteršičevaca ja doveo stranku pred gotov čin. On pita: „A tko je predložio, da se ujedinjeno svepravaštvo iz sviju hrvatskih zemalja složi u političko jedinstvo i sa slavenskom pučkom strankom, kojoj je na čelu presv. g. Dr. I. Šušteršić, i to bez ikakva predhodnog dogovora i sporazuma sa predsjednikom vrhovne uprave stranke prava gosp. Dr. M. Starčevićem?“

I odgovara: „Nitko drugi nego li sam g. Dr. M. Drinković u sielu vrhovne uprave stranke prava u Sarajevu 8. lipnja 1912!“

„Vrhovna uprava prihvatila je jednostavno predlog g. Dr. M. Drinkovića, koji je bio ovlašten, da provede glede toga sve potrebne pregovore sa presv. gosp. Dr. I. Šušteršićem.“

Ovo što tvrdi „Hrvat“ jest prosta podvala, neistina.

Što su dalmatinski zastupnici pravaši bili još prije god. 1911. članovi Šušteršičeva kluba u Beču nije nikad bilo predmetom mog utjecanja. Znam da je glasom zapisnika zagrebačke konferencije na 24 srpnja 1911 izručen pozdrav imenovanog zagrebačkoj konferenciji od toga kluba. Znam još da se uvijek tvrdilo da su oni u tom klubu samostalni od klubskih zaključaka.

Na konferenciji zagrebačkoj dne 25 srpnja 1911 prihvaćen je zaključak: „7. Uprava cjelokupne stranke prava stupit će (čim se obavi konstituiranje njezino) u doticaj sa braćom Slovincima u svrhu sporazuma za zajednički rad na temelju programa stranke prava.“

I zbilja ja imam još i danas pisama gosp. Zagorca koji dokazivaju da su iz Zagreba stupili u taj doticaj bez ikakvog

moga sudjelovanja, pače znam da sam pisao dugo pismo gosp. dru. Milu Starčeviću, u kojem mu razlažem pogibelj koja nami kao nezavisnoj stranci prieti od toga užeg doticaja sa gosp. Dr. I. Šušteršićem, kojega sam ja već onda smatrao pogibeljnim za nezavisnu narodnu politiku.

To pismo da imam u prepisu ja bi objelodanio, ali kad ne mogu ja, molim ovime gosp. Dr. Milu Starčevića da ga objelodani.

Da je on to pismo primio i predao gosp. Zagorcu na čitanje, imam obširno razjašnjeno i potvrđeno u jednom pismu gosp. Zagorca koje još posjedujem.

U tom mojem pismu se vidi, da ja moje mišljenje u pogledu politike Dr. I. Šušteršića nisam baš mnogo promienio od god. 1911 do danas.

Nije mene opunovlastila konferencija u Sarajevu nego samo u pitanju Srba. A glede Šušteršičevaca uprav se u Sarajevu vidilo da ja ne želim imati posla sa gosp. Dr. I. Šušteršićem. Stvar je išla ovako:

Čim je u Banovini bio proglašen komisarijat, držala je uprava stranke prava u Dalmaciji sjednicu. Na toj sjednici prihvaćeni su zaključci u duhu onoga jedinstva stranke prava, kako sam to jedinstvo ja hvaćao, naime da svaka pokrajina ima voditi obću narodnu politiku i u granicama mogućnosti pomoći drugoj. Banovina nije mogla, morali su ostali Hrvati pomoći Banovini. Zaključke prihvaćene na taj sjednici ja sam sastavio.

Zaključci su značili: monarhija hoće da upokoji Hrvate, učini je, a Hrvati u saraju dokazati da se u monarhiji nigdje ne može parlamentarno vladati proti volji Hrvata u zajednici sa Srbima i Slovincima.

Kad baš Šušteršičevi Slovinci hoće da su pravaši neka to dokažu.

Pamtimo, svi tu tražili obstrukciju, a da se u tom poslu dogovorino sa Dr. Šušteršićem bili smo delegirani ja i još jedan.

Kako je išlo, po tanko sam razjasnio u mojim člancima „Obračun“ i baš u čl. VII.

Nakon toga t. j. 8 lipnja 1912 se držala sjednica u Sarajevu. Na taj sjednici ne samo da ja nisam bio delegiran da pregovaram sa Dr. I. Šušteršićem, nego sam izjavio pred celom upravom, pred svim članovima uprave, da ja ne bi za milijun više pošao k' Šušteršiću radi komesarijatsva. U „Obračun“, kao i pred upravom sam obrazložio zašto.

I dobro sam učinio. Drugi su pošli, pak su prekršili zaključak svoje stranke, a zastupnici pravaši su se poneli u poslu vojnih reforma onako kako nisu smjeli. Protiv zaključku svome i svoje uprave pokrajinske i obće, poneli se su tako da sam, u sporazumu se drugim mojim drugovima smatrao potrebitim javno ustati proti onom činu služništva.

I ustao sam. Javno je ustao i gosp. Stjepan Zagorac u istoj „Hrvatskoj Rieči“.

Uprava stranke prava u Dalmaciji dala mi je u tomu također podpuno pravo.

Tim je stvar bila svršena, ali to ne smeta „Hrvatu“ danas da svoje ondašnje djelovanje nazove „najperfidnijim“. Ja u vredu ne vraćam nego samo pitam: Jeli i izstup gosp. Stj. Zagorca, jeli glasovanje ciele uprave stranke prava, osim zastupnika, bilo najperfidnije? Jeli onim izstupom i gosp. Zagorca dokazao da ne pojima disciplinu stranke i da se barem kod mislećih ljudi, moralno onemogućio u „jedinstvenoj“ stranci prava, kao što bi po to „Hrvatu“ bio ja svojim izstupom?

Kukavne li logike! Ja bi se okladio da je iz moždana c. k. konfidenta dalmat. namjestništva. Zašto? Za to jer on zna da je njegovo djelovanje najperfidnije i jer za to tu rieč često upotrebljava.

Žalostno je u celoj stvari samo to da „Hrvat“ služi kamarili i u ovom poslu da se slaže sa Dr. A. Horvatom. Ako Dr. A. Horvat ne potvrdi da se on slaže sa „Hrvatom“, ja sam pripravan na sve što konfidenti c. k. namjestništva o meni odrade.

„Hrvat“ izmišlja i tvrdi neistinu, kao u svemu do sada spomenutomu, tako i glede sastanka u Opatiji, Beču i Ljubljani.

Kako je sve to išlo ja sam na temelju pisama, izjava, brzojava, izprava koje se ne dadu sakriti, jer su u mojem posjedu, po lanko izložio u mojim člancima „Obračun“.

Za stvari, za koje nisam mogao imati dokumenata, kao za moje stanovište u Beču i Ljubljani, u koliko je bilo izraženo mojim govorom i držanjem, pozvao sam se već u „Obračunu“ na vjerodostojnog svjedoka gosp. Vjekoslava Spinčića.

Što „Hrvat“ pripovijeda i cifra o mojem nekakvom razgovoru sa Dr. M. Starčevićem, ja bi takovih razgovora mogao navesti dosta. Mogao bi n. pr. pripovijedati da se je gosp. Dr. M. Starčević sa mnom potpuno slagao u Trstu i u Zagrebu u pogledu svega što sam mu govorio o prilikama i neprilikama stranke u Dalmaciji, u pogledu Slovincina itd. ali čemu bi to služilo?

Ničemu. Što je meni do toga, ako se čovjek daje na rieči kojima ne odgovara kašnje držanje?

U Beču znam da sam razgovarao sa Dr. M. Starčevićem o balkanskom ratu i da sam tvrdio da će balkanski rat svršiti onako kako je svršio. Da sam ga nagovestio neka da me sa sastanka u Ljubljani to je ne samo moguće nego je pisano u „Obračunu“.

Da sam se ja tomu sastanku opirao to je više nego sjegurno. Da sam nastojao da toga sastanka u ono doba i onim zahtikom ne bude to sam već ja obširno razložio i ponosim se što sam postupao kako sam.

Izmišljotina i neistina je da bi ja bio javio komu, da se sastanak u Ljubljani neće držati. Izmišljotina i neistina je da bi ja bio javio u Sarajevu, jer sve što sam u tom poslu pisao, brzojavljao i poduzimao ja sam točno i istinito saobćio u mojim člancima. Obratio se nisam nikomu nego Dr. M. Starčeviću i Don I. Prodanu.

Ja sam objelodanio i pisma iz Zagreba, pisana mi od vrhovne uprave str. pr., koja pisma dokazivaju da „Hrvat“ danas izmišlja. A izmišlja zato što se sastanak morao držati i zato što je izpao kako je poznato. A da će se sastanak držati i da se neće uvriedjena taština utazi radi mojega držanja znao sam, kad je poklonom do zemlje bilo obećano od stanovite osobe Dr. I. Šušteršiću, da će sastanak biti u podpunom redu.

Izmišlja „Hrvat“ i neistinu tvrdi i ondje gdje kaže da sam ja moje drugove terorizirao. Istina je obratna. Ja sam koliko sam mogao odvraćao u sjednici od bečke rezolucije. Predlagao sam promjenu.

Kad nisam uspio, ja sastanku uzprkos svega nisam htio pristupiti. A tolika je bila navala na mene da dodjem, da je gosp. Spinčić odbio od mene zanovetljivce koji ne znadu što je načelo.

„Hrvat“ tvrdi, da sam ja po svoju objelodanio tok viećanja u Ljubljani, dapače i krivotvorio glavni zaključak.

Kako to? Ili zaključak glavni nije bečka rezolucija? Ili nije ona od mene objelodanjena od rieči do rieči, do črknje istinita? Infamija je takva šta tvrditi, gospodo oko „Hrvata“, jer onaj zaključak nije niti u črknji promijenjen.

„Izjavljujemo, da mi Hrvati i Slovinci tvorimo jednu narodnu cjelinu.“

Usljed toga hoćemo mi pristaše st. p. i sveslovenske pučke stranke zajednički djelovati i u duhu i pravcu programa stranke prava za jedinstvo, pravo i slobodni razvoj hrvatsko-slovenskog naroda u okviru Habsburške monarhije.

Svjestni smo da su hrvatsko-slovenske pokrajine od odlučne važnosti za položaj monarhije kano velevlasti i kako se sjećamo svojih dužnosti naprava monarhiji tako odlučno zahtjevamo, i očekujemo, da se već jednom sjeti monarhija svojih dužnosti napram narodu.“

Da se ne zaboravi zamašaj ove rezolucije napominjem da je bila glasovana u Ljubljani dne 20. listopada 1912., kada se je moglo očekivati da će Austrija pokazati svoju pest Srbiji...

Ja zamunijem da je gg. oko „Hrvata“ neugodno stanovito društvo ali za to ne bi oni baš trebali izjavljivati kako su već od nazad 16 mjeseci sa mnom se raskrstili itd., jer baš ne odgovara činjenicam.

U ostalom i nakon moga istupa proti konfidentima itd. itd. zar nije bio potrebit dolazak Dr. Krstelja i moj u Trst? Zar nisam iz Zagreba bili i ter kako vruće pozvani?

Ali o tom dosta, jer me gnjusi zalaziti u njeke stvari. Kako su onda njeka gg. bila srdačna i nježna! Od sastanka u Trstu pak nema 16 mjeseci, jer vele da su od nazad 16 mj. gg. s nama prekinula.

Nebi bilo teško dokazati, zašto je baš došlo do toga da sam ja prekinuo sa gg. od službene stranke. Ja sam o tomu dosta pisao i ne mislim opet.

U ostalom opet.

mom „Obračunu“. A nema brka koji će moći dokazati da je lažno što je u njem izneseno. Reći nije baš teško.

Tako i gg. u Zagrebu u „Hrvatu“ pišu li puštaju pisati danas da je u mom „Obračunu“ nanizana neistina i izmišljotina jedna za drugom; da su moji nepadajni neosnovani, zlobni perfidni i sramotni.

U istinu liepo! Ja ću gg. učiniti jednu uslugu. Kad napose objelodanim moj proračun a to neće dugo trajati, poslati ću im posebnim preporučenim pismom koji otisak da se pozabave i nadju barem jednu neistinu u njem.

Što misle gg. oko Dr. M. Starčevića, da je dosta štogod proglasiti onako iz visoka neistinom, izmišljotinom, perfidnim napadajima, pak da će istina živa i gola biti sutrvna?

Oni se varaju. I kad brane c. k. konfidenstvo u Dalmaciji dokazivaju ili da nisu dosljedni ili da ih vode druge svrbe, kad se obaraju na crno-žute u Banovini.

U Bosni Stadler je i njima crno-žuti, u Zagrebu Horvat i družina, ali za to „prijetelji“ gosp. Dr. M. Starčevića u Dalmaciji i Kranjskoj puštaju da njihovo prijateljstvo sa tim konfidentima ne bude potamjeno od toga što Stadler zove Dr. Milu neubrojivim, što ga grđe kao klevetnika itd. kapucinske novine itd. itd.

I ja ne mogu nego gg. čestitati na družbi!

Nego razumijem ja tu igru: Njekojoj gospodi treba „moralne“ pomoći od „stranke“ u Dalmaciji, a opet drugoj treba cimer imena: Starčević.

I opet ne mogu nego čestitati na uzajamnoj pripomoći!

Moje diktatorstvo se pak zadovoljava činjenicom da je stranka Dr. M. Starčevića, stranka Frankova mene grčila i god. 1907. po prilici na isti način i iz istih uzroka kao i danas.

Dr. M. D.

Sjećajte se Družbe
SS. Ćirila i Metoda

Iz grada političkih iznenadjenja.

Šibenik, 6. ožujka.

Treba da dakle da na koncu karnevala i baš na jednom plesu dr. Vice Ijadica manifestira svoj skok u čistu i izrazitu klerikalnu pravašku frakciju. Ova činjenica govori i odviše jasno i zaludu su sva poznata izvinjavanja, (geslo Šibenik Šibenčanima), jer nikako ne mogu nikoga da učvrste u dubokom uvjerenju, da ovaj najnoviji monstrum jednog političkog konkubinata ne postoji.

Mi smo kazali i ponavljamo, da je Dulibić na perfektno zadovoljstvo svojih gospodara znao da izvrši naredjeni mu zadatak, da naime unese zbrku i izazove sukob u naprednoj stranci.

Priznati se mora, da se Dulibić pokazao savršenim intrigantom, jer je umio da napipa najslabiju stranu onih osoba, koje je morao da sobom povuče i da ih diskreditirane osumnjichi pred vlastitim pristašama ili bolje sumišljenicima političkim.

Kako rekomo već prije, Dulibić je poznavao dra. Vicu Ijadicu i znao je na koju nogu hramlje ovaj čovjek vječno u borbi, a svagda praznih ruku. Oprezno ga je dakle namamio na veoma slatku meku, a ovaj slab već po sebi zagrizao — i došao u sukob sa vlastitom strankom.

Dr. Vice Ijadica, moramo priznati, bio je vrlo poštovan od pristaša ne samo napredne ali i hrvatske stranke, koje su u njega polagale vazda neograničeno povjerenje. I najluči protivnici njegovi gledali su u njemu pravog kremenjaka, koji ni za što ne bi ma za vlas odstupio od svojih načela. Ovaj se čovjek godinama borio i borio i jedina naplata njegovu trudu predstavljala se u množenju njegovih pristaša u Šibeniku i vani.

Moramo ipak u ovom općem rasudjivanju biti i pravedni pak kazati, da glas, što ga je dr. Vice Ijadica u političkom svijetu dobio, nije ništa njegova zasluga ali ako jest, onda je ta minimalna. Razvojem prilika u Šibeniku, koji je pred nekoliko godina bio podijeljen u dva skroz na skroz opriječna tabora, masa težaka, odgojena u Šupukova doba, privolješe dr. Vici Ijadici, čiji brat Mihovil bio je poznat kao desna ruka Šupukova.

Ako se on naime dr. Vice Ijadica uspeo do časti podpredsjednika napredne stranke u Dalmaciji to se i opet ima za zaslužiti, koliko sumišljenicima, koji ga privolješe a da ni sami nisu znali zašto.

Šibenik dakle podijeljen u dvije struje bio je iza smrti Šupukove pozorištem ljutih borba, ali dakako ključ tome treba tražiti u političkom testamentu samog Šupuka, koji je predavajući općinu mladini pravašima kazao: „Dajem Vam općinu uz uvjet, da u nju nikad ne smije zaviriti ni jedan od Ijadica.“

Pravaši održaše riječ i — borbe se zametnuše i ne prestadoše, jer je dr. Vice Ijadica htio pošto po to da pokojnog Šupuka stjera u laž i udje u općinu, koju nikad nije mogao da pregori. Nadalje činjenica, što se u svim izborima u Šibeniku vazda nosilo dra. Vicu Ijadicu bilo kao načelnika bilo kao zastupnika na sabor ili carevinsko vijeće, ima da posluži razumijevanju okolnosti, da je on, naime dr. Vice Ijadica, vazda išao za tim, da pomoću napredne stranke u Šibeniku dodje do bilo kakova položaja.

Dulibić poznajući ovaj davni i ružičasti san jednog od leadara napredne stranke, zamazao ga laskavim obećanjima a on, dr. Vice Ijadica, videći da će se jedno pomoću Dulibića moći da ostvare njegovi snovi, pružio mu ruku i udario pečat na grobu svog naprednjaštva.

Dulibić sa svojom klerikalnom pravaškom frakcijom znao je da ne će uspjeti u naloženom mu pothvatu posvemašnjeg osvojenja u klerikalno-austrijskom kursu Šibenika i Dalmacije, pak je morao da se posluži lijepom varkom i da zamamnim obećanjima razdvoji i pociepa jaku falangu, koju je tvorila napredna stranka sa poštenim slobodoumnim krilom pravaške stranke.

I uspio je!

A uspio je za to, jer je eneržija dr. Vice Ijadice bila mlitava te je, gurnut naprijed od svojih mrzitelja a današnjih prijatelja, pao poput torbe u tabor Pappafave i Dulibića.

Na račun pravednosti moramo istaknuti jednu ne malo važnu činjenicu, da je dr. Vice Ijadica, u na novo oživljenom „Naprednjaku“ par dana prije famoznog plesa napisao, kako on ostaje dušom i tijelom onim, što je i prije bio, naime naprednjak. Usprkos ovoj eklatantnoj izjavi bivšeg podpredsjednika napredne stranke,

Šibenski klerikalci, općenito zvani diplaši, pohrlaše listom na ples priredjen u prostorijskim društvu „Kolo“ dr. Vice Ijadice. Ovaj fakat znači: ili da su diplaši bili sigurni svoje lovine i da oni ni malo ne trebaju voditi računa o takovim važnim izjavama, ili je dr. Vice Ijadica ustvrdio golu neistinu kad je ono pisao, a pisao jedino da opsjeni prostotu.

I jedno je i drugo!

Evo zašto. Privatna ona stvar između dra. Tartaglie i umjetnika Meštovića zbilja se negdje, ako se ne varamo u siećnju pr. god. Za nju je znao dr. Vice Ijadica, ali to ga nije nagonilo da se bunji, to mu još nije dalo povoda da na ničem neosnovani način diže optužbu protiv vlastitoj stranci.

U kolovozu pr. god. posjećuje ga krvni neprijatelj Dulibić, dočim istom u decembru raskopava grobove, diže mrtve i jerihonskom trubljom hoće da poruši ono, što je — — sam gradio i da nehotice u tim ruševinama zatrpa sama sebe. Zašto odmah nije ustao? Zašto odmah nije pisao dru. Smodlaki?

Ali pakt sa Dulibićem i nedaleka perspektiva događaja imperativno mu je nagala da se na onakav način razkrsti sa strankom, od koje nije mogao da postigne ništa, dočim od novog saveznika Dulibića sve.

Razumio je da na dva stoca ne može da sjedi, i on je privolio onome, što mu ga je ponudio Dulibić i biskup Pappafava.

Slazeli se sve ovo iznešeno sa prošlošću dr. Vice Ijadice, slazeli se to sa njegovim slavjanstvom i jugoslavenstvom — neka ga bog pita i narod mu sudi, samo mu kažemo to, da je on nesvjesno orudje u rukama one klike, koja imade za zadaću da podjarmi čitavu Dalmaciju.

Hoćeš li dr. Vice Ijadica dozvoliti ovakav narodni zločin?

POLITIČKE VIESTI.

Velika protestna skupština jugoslavenskih djaka u Beču.

Na 12. t. mj. se je održavala velika jugoslavenska skupština posjećena od preko 400 djaka i više ostalih osoba, da protestira protiv događajima na Revoltelli. Skupština je bila veličanstvena manifestacija za jugoslavenstvo. Govori su razni Srbi, Hrvati i talijanski djaci. Prvo izjavio je jednoglasno rezolucija, u kojoj se protestira protiv brutalnosti talijanskih djaka na Revoltelli, te se zahtjeva podržavanje akademije, da bude na njoj omogućen slobodan nauk za sve južne austrijske narodnosti. Događaji na Revoltelli su nov dokaz da se hoće Trst učiniti zbilja sjedištem talijanskog fakulteta. Rezolucija poziva sve jugoslavenske zastupnike da osnutak talijanskog fakulteta u Trstu nastoje svim silama spriječiti, jer je Trst najvažnija točka i prirodni industrijalni i trgovački centar južnoslavenskih zemalja. Talijanski sveučilišni zahtjevi nebi smjeli u opće doći na dnevni red prije nego se jugoslavenski zahtjevi, a osobito zagrebački reciprocitet, riješi. Poslije skupštine sakupljali su djaci novce za hrvatske škole u Trstu.

Nijemci provociraju Čehe u parlamentu.

Njemački i kršćansko-socijalni zastupnici zaključili su zatražiti da vojni predlozi dodju na dnevni red kao prva tačka, da tako mogu na česku opstrukciju baciti odbjeđu da je nepatriotična.

Vojnička stavnja po § 14!

Vojničke stavnje će se provesti kroz travanj i početkom maja na temelju naredbe po § 14.

Sviha pobjegao u Ameriku.

Špijun Sviha primio je kako se doznaje, također novaca od ministarstva izvannjih posala i ministarstva rata, kojima je morao da javlja eventualne odnošaje narodnih socijala sa inozemstvom. Pronosi se glas, da je Sviha na Austro-Amerikani otputovao za Ameriku.

Izbori u Bugarskoj.

Definitivni rezultat izbora jest: 128 vladinovaca, 50 agraraca, 21 socijalist, 28 demokrata, 9 narodnjaka, 5 radikala i 3 cankoviste, 1 mandat je prijeporan. Između vladinih zastupnika ima 30 Turaka!

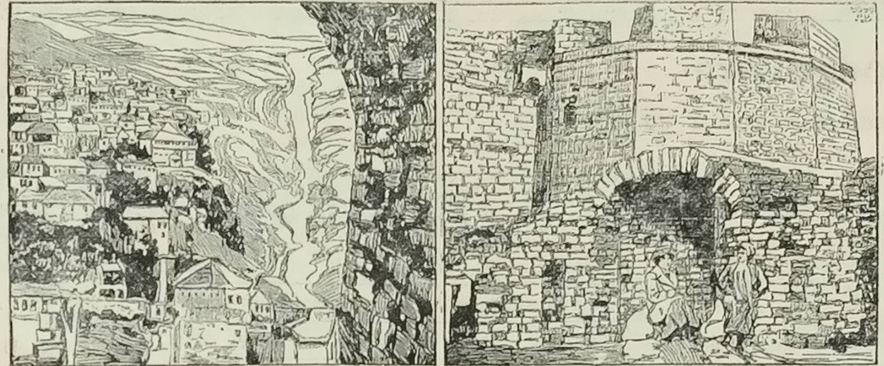
Ministar financija Tončev izjavio je da je vlada s izborima zadovoljna. Sbranje će se sastati između 10. i 15. ožujka po starom.

Je li moguća u Srbiji jedna austrofilaska stranka?

Dr. Božo Nikolajević piše o tom u šestom broju češke revije „Die Wage“.

Govori o namisli sveučilišnog profesora Perića da osnuje jednu novu konzervativnu stranku, koja bi u vanjskoj politici zastupala misao oslona na Austro-Ugarsku. Pisac ističe odma i dokazuje kako je isključeno da danas takva stranka uspije. Osobito poslije afere Drača i Skadra, a i cijelog balkanskog rata. Prvo načelo svake uspješne srpske politike jest tačno: rusofilstvo. Svejedno Dr. Nikolajević je uvjeren da interesi Srbije diktuju i jedan prijateljski odnošaj sa susjednom monarhijom, samo pri tom ne smije da gubi državno dostojanstvo

reg uvidjeti u Austro-Ugarskoj, da se ni silom ne postiže sve. Kad već obostrani interesi iziskuju prijateljsku uzajamnost, potrebno je da inicijativa za nju potekne od moćne susjetke. Ona mora iz osnove promijeniti svoje ponašanje i otresti se zle volje prema mladoj kraljevini. Treba da široke slojeve srpskog naroda prvo zahvati uvjerenje, da mu Austrija nije više neprijatelj, a poslije će se u narodu spontano izvršiti evolucija izmirenja i pomirljivosti.

Revolucija u sjevernom Epiru.

Argirokastro, turski Ergeri, sačinjava u revolucionarnom pokretu Grka glavnu tačku iz koje se ustanak prenaša i širi po cijeloj okolici. Donašamo sliku ovog mjesta, kao i ruševine nekadanje tvrđavice, nalazeće se u sredini grada.

Talijanske bande napadaju opet naše djake i zlostavljaju. — Jedan je ranjen!

Četvrtkom u 10 sati na večer napala je jedna banda talijanskih fakina, predvođena od djaka Revoltelle, tri hrvatska djaka. Bili su zlostavljeni i izbijeni. Jedan je ranjen. Čim se je pojavilo par naših bosanaca vojnika, talijani se dadoše u bijeg. (Hoće tripolitanski junaci!)

Demonstracije naših djaka u Beču. Sveučilišni zahtjevi.

Preko 400 jugoslav. djaka u četvrtak manifestiralo je u auli univerze za jugoslavenske sveučilišne zahtjeve, osobito za reciprocitet zagrebačkog sveučilišta te demonstriralo protiv osnutka talijanskog fakulteta u Trstu. Rektor je primio deputaciju djaka i izjavio je, da će drage volje podpirati njihove zahtjeve. Djaci zatim pošli u velikoj povorci pred parlament i poslali deputaciju k jugoslavenskim zastupnicima. U ime dalmatinskog kluba obećao je zast. Tresić najživlju potporu.

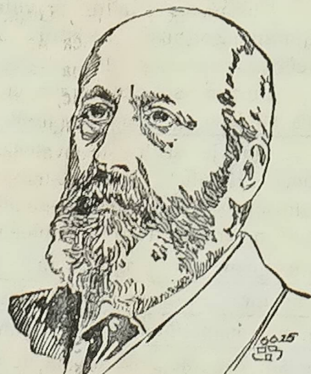
Amerikanski Hrvati proti Kauchu.

Pri dolasku bivšeg bana Raucha u Buenos Aires upriličili su tamošnji Hrvati proti njemu velike demonstracije.

Česka opstrukcija u parlamentu. Bučni prizori. — Parlament ne radi.

Česi su nastavili u četvrtak sa opstrukcijom na takav način da se nije moglo ni započeti s dnevnim redom. Presjednik je oduzeo mnogim govornicima riječ više puta. Između čeških radikala i Nijemaca došlo je do bučnih prizora; Nijemci su provocirali Čehe sa poklicima: Sviha! konfidentska stranka! i sličnim. U podne je bila sjednica prekinuta te se je sastao konvent seniora, ali opet bez rezultata.

Na koncu sjednice bi je primljen predlog da se kao prva tačka dnevnog reda za danas postave vojni predlozi. Talijani su na to žestoko protestirali, jer da se tim pitanje talijanskog fakulteta na novo odgađa. Ovim predlogom hoće Nijemci da prisile Čehe da odustanu od opstrukcije, ili da ih odbijede

Prof. Dr. Eduard Suess

Prof. Dr. EDUARD SUESS, razbolio se ovih dana. Stanje bolesnika je veoma opasno i obzirom na njegovu starost (83 g.) nema nade, da će ozdraviti.

sa neprijateljstva prama državi i vojsci. I jučer je došlo do pregovora sa opstrukcionistima ali bez uspjeha. Općenito se misli da će današnja sjednica biti zadnja.

Sviha se zahvaljuje na mandatu i priznaje krivim.

Na početku sjednice od četvrtka objavio je predsjednik da je Dr. Sviha položio mandat, te da mu je pisao iz Trsta pismo u kojem se tuži da je bio sudjen bez da je bio saslušan, te da je od vlastite stranke bio zapušten. Kaže, da mu je sada nemoguće i da mu se neće, da se obrani niti pred sudom, zato polaže mandat. Iz Svihinog pisma proističe da Sviha pušta uzbu protiv „Narod Listu“ pasti, i to se uzima kao potpuni uzmak i priznanje krivice.

Pitanje unije i željezničkog spoja između Srbije i Crnegore.

U beogradskim političkim krugovima živo se komentira pitanje o uniji Srbije i Crnegore, ali gotovo svi su mišljenja, da je prerano o tome sada raspravljati i da pitanje treba ostaviti vremenu. Medjutim javnost traži od vlade željezničku vezu sa Crnogorom. Ta ideja hvata sve više korijena, pošto se pokazuje velika potreba, da se Srbija veže morem preko srpskog teritorija, odnosno srpsko-crnogorskog, što bi bila najbolja granica za izvoz i uvoz srpske trgovine i ratnog materijala, što se ne može kazati da će biti preko Albanije, pored sve garancije velikih sila Javnost traži odmah gradnju pruge preko Metohije na Bar, koja ne će samo dati Srbi slobodno disanje nego će vezati ovu sa Crnogorom još jače. Kako doznajemo, vlada je uzela ovu ideju u proučavanje te nije isključena mogućnost, da u novi zajam udje i ta kombinacija.

Turkhan Pascha

PRVI ALBANSKI PREDSEDNIK MINISTARSTVA.

Turski poslanik u Petrogradu Turkhan Paša primio je mjesto ministra predsjednika u prvom kabinetu kneza Vilima I.

Jaki nemiri u južnoj Albaniji.

Između muhamedanaca južne Albanije širi se jaki revolucionarni pokret. 1500 oružanih muhamedanaca zauzeli su mjesta kod Kozice, poderali arbanaške zastave i izvjesili turske. Grčke obitelji u masama biježe na srpski teritorij. Srpska i grčka vlada naredile su pojačanje pogranične vojske.

IZ HRVATSKIH ZEMALJA.

Cuvajevе školske naredbe.

Vlada je ukinala one Cuvajevе naredbe o polaženju naših škola po pripadnicima Bosne i opće austrijskih zemalja, a onda je uredila i pitanje školarine na trgovačkim školama tako, da je u Zagrebu školarina 30 K, a drugdje je 20 K. Višak se te školarine ima upotrijebiti na izlete koncem zadnje naukovne godine.

Novi odbor političkog društva u Hrvata i Slovence u Istri.

Na sastanku društvenoga vijeća „Političkoga društva za Hrvate Slovence u Istri“ obdržanom dne 5. marča ove godine u Pazinu bio je izabran novi odbor istog društva. Javljam imena svih izabranih odbornika, a to jesu: Predsjednik: Dr. Dinko Trinajstić, odvjetnik, Pazin; Odbornici: Červar Dr. Gjuro, odvjetnik Volosko, Janko Ante, svećenik Pula, Kurelić Dr. Šime, odvjetnik, Pazin, Laginja dr. Matko, odvjetnik, Pula, Prudan Dr. Ivan, odvjetnički kand., Pazin, Šašelj Milko, župnik, Klanec, Sloković Liberat, župnik, Sveti Petar u Šumi, Valentić Josip, nadučitelj, Sveti Anton kod Kopra, Zuccon Dr. Ivan, odvjetnik, Pula. Zamjenici odbornika: Fabijanić Mate, kapelan, Kaldir, Brnbolić Ivan opć. tajnik, Buzet, Frankola Prof. Franjo, Pazin, Gerolami Ante župnik Fuškuljin, Glavaš Blaž posjednik Barban, Hušo Mihael kapelan, Podgrad, Mandić Josip, župnik, Kaštel, Miran Julije posjednik, Opatija, Stihović Josip, ravnatelj Posujilnice, Pula. Pregledavaocima računa izabrani su bili: Cucančić Matija ravnatelj Posujilnice, Pazin i Frulić Šime, župnik, Grdoselo.

Na tom sastanku poprimilo se više važnih zaključaka tičući se naše narodne borbe, osobito skorih izbora, što sve nije još za javnost. Opažamo samo, da su sve rasprave tekle u najljepšem bratskom skladu i pod dojmom ozbiljnih časova koji nas čekaju.

IZ GRADA I POKRAJINE.

Čime se tješete! Toplo preporučeni splitski „Dan“ donosi u svom broju od 12. t. mj. ovu bilješku:

„Hrvatska Riječ“ nije zadovoljna sa pastirskom poslanicom Presvij. Biskupa Pappafave. Dakako, to je od sebe razumljivo? I ljuta je „Hrv. Riječ“ i prosvjeduje i više. Na uvodnom mjestu u broju od 5. ov. mj. donosi dug članak od preko tri stupca pod naslovom jedno biskupsko pismo; tuži se, što se gosp. biskup češće obraća ljublje-

nom svećenstvu grada i biskupije; ona daje i svoj savjet gosp. biskupu, gosp. Pappafavi; uvjerava, da je hrv. štampa jedna od najbezazlednijih na svijetu; brani pravoslavje, brani rišćanskoga popa, koji je blagosivao urede u Šibeniku itd.

Tužne li slike toga šibenskoga lista! Prošla su već vremena, kad je cijeno da će mu vjera i svećenstvo služiti dobrim sredstvom za njegovo strančarstvo. Njegova neiskrena igra sad je doplovila na protivnu stranu. A u računu se prevario, i sad mu lagja tone; u svojoj zdojnosti ponavlja stare preživjele fraze naših liberalaca, viče i galami, a pomoći ni od kud nema! Tužna, a zaslužena sudbina!

S ovakom hermeneutikom misle valjda oni oko „Dana“ i svi, što su iza njih i uz njih, da su oborili ono, što je naš list napisao povodom pastirskog pisma g. Pappafave! Jedno samo odgovaramo: Nikad nismo cijenili, da nam vjera i svećenstvo mogu služiti dobrim sredstvom za strančarstvo. Mi smo imali u tom pitanju uzvišeni pojam; držali smo, da vjera ne smije nikad biti upotrebljena u stranačke, u političke svrhe, držali smo da svećenstvo mora biti najprije u službi Boga, pak u službi naroda svoga. Danas nasuprot sve nam dokazuje da je vjera, da je kršćanstvo, da je katolicizam upotrebljen u čisto političke svrhe; danas nasuprot sve nam dokazuje, da je i svećenstvo u te svrhe upotrebljeno t. j. da mora i ono služiti protunarodnom sistem vezano vezama, koje su na žalost kod većine jače od sjećanja prema vlastitome narodu.

Eto, gospodo oko „Dana“ gdje i kome vjera i svećenstvo služi dobrim sredstvom!

Hrvatskom Sokolu. Da počaste uspomenom blagopokojnog Luke Krstelja, darovaše gg. Dr. Niko Novaković Kr. 5.—, Obitelj pok. Grge Košana Kr. 3.—, Dr. Bašo Kuraica Kr. 10.—, Niko Milin Kr. 5.—, Aleksandar Šupuk Kr. 5.—, Frane Škotan Kr. 3.—, Ante Belamarić Vicin Kr. 2.—, Dr. Jure Jurin Kr. 3.—, Marko Mirković K 5.—, Petar Miletić Kr. 4.—, Obitelj pok. Krsta Kovačevića Kr. 5.—, Dane Škarica Kr. 2, Dunko Kranja Kr. 2.—, Jakov Kapitanović Kr. 3.—, Niko Skočić Kr. 5.—, Bare Jurišić Kr. 1.—. Da počaste uspomenom blagopokojnog Ive Dulibića gg. Aleksandar Šupuk Kr. 3.—, Rudolf Tilić Kr. 2.—, Dane Škarica Kr. 1.—, Jakov Kapitanović Kr. 1.—. Darovateljima najljepše zahvaljuje — Uprava „Hrvatskog Sokola“.

Javno dobrotnostni Šibenik. G. Andre Zafranović da počaste uspomeni pok. gosp. Ivu Dulibić K 10.—.

Izbori općinski u Visu. Sinoć primismo ovo brzojavno pismo: „Danas dovršen izbor drugog tijela. Dalmacija za stalno ne pamti takovih disperatnih sredstava, kakova je upotrebila Topićeva izborna komisija. Nabrojiti ćemo Vam samo njeke od tolikih nezakonitosti. Topić je primio punomoć jednog vojnika, koji je sad pod oružjem, primio je glas jednog naročito dopremljenog židova usprkos njegovu opće-poznatom i priznatom bosanskom pripadništvu; kulmen smiješnosti bio je u času, kad se vidjelo, da je općinsko upraviteljstvo izdalo uređovnu ispravu, kojom se jednu našu biračicu proglašuje slaboumnom, samo da se uzgogne odbiti njezinu punomoć, koja je baš imala sudbenu legalizaciju podpisa; za pokojnog Antu Topića izdao je punomoć neki Mate Šarić. Naših 15 legalnih glasova odbijeno, između tih i takovih, za koje je nedavno upraviteljno sudište izdalo riješenja. Komisija je i te glasove automatski odbila. Uza sve te nezakonitosti, uza sva druga sredstva kao n. pr. dijeljenja općinske zemlje, dijeljenja mesarskih koncesija za nabavu glasova Topić jedva položio 49 glasova, od kojih 5 nezakonitih. Naših glasova palo 56, a odbiveno ih bez ikakva temelja 15.“ — *Pravaši.*

Put jadrtovac-Primošten-Rogoznica. Radnje na ovom putu u punom su jeku. Kako nas izvješćuju iz zanimanih sela, već je gotova polovica do Šibenika i bit će upriličena velika svečanost. Automobil iz Šibenika krenut će u ta sela gosp. Namjestnik, praćen opć. odborom. Bit će podignuti slavoluci, pucat će prangije, a besjedu će držati najprije Dr. Dulibić, a onda Dr. Iljadica, koji je za gradnju ovog puta donio novce iz Zadra! Sprema se dakle svaka vrst udaranja!

Revizija mučkih škandal. Prekjučer stigoše u Muć činovnici zemaljskog odbora Dr. Stojanov i Ante Kisić da revidiraju komesarovo upravljanje i gospodarenje onom općinom.

Uregjenje općinskog arhiva. Vrijedni i zauzeti gosp. Dr. Petar Kolendić, profesor na miesnoj realnoj gimnaziji, ot-

počeo je od nekoliko dana s uregjenjem ovdješnjeg opć. arhiva. Već od sada došao mu je pod ruke tolik materijal, da je izvadio, kako u ovom opć. arhivu ima vrlo znamenite gragje za mjesnu i u opće za hrvatsku povjest. Očekivat je, da će ovo uregjenje biti odista plodonosno. Inicijativu za ovaj poduhvat bila je začela već opć. uprava pod Dr. Krsteljem, a kasnije je g. opć. upravitelj uznastojao, da se gosp. Kolendiću stavi sve potrebno na raspoloženje. Što je pak najhvaljevrijednije u stvari jest to, da gosp. prof. Kolendić za ovaj trud nije zatražio nikakve nagrade.

Velika neopreznost. Ne znamo čijom krivnjom, ali svakako konstatujemo, da djeca u ovom gradu vrlo lako dolaze do vojničkih fišeka i to sa oštrim nabojima. Nema nego malo mjeseci, da se dogodila nesreća t. j. da je dvoje djece bilo ranjeno igrajući se jednim takim fišekom, sinoć o-pet vidjele se te tobožnje igračke u rukama djece. Njeki mali Čikola imao ih čitavi pak t. j. 10 komada. — Na ovaj način može da se svaki dan dogodi nesreća i da se u crno zavije koja obitelj. Vrlo je žalosno, da u opće takovi fišeci mogu da izlaze iz vojničkih stanova, a k tome još u dječje ruke, jer nije moguće da djeca sama mogu do njih doći, ako su na sigurnu mjestu sprem-ljena. Preporučujemo za to vojničkom starješinstvu, da u ovom pogledu strogo upeli vojništvu neka fiškeke drži zatvorene, da ne dogju na dohvrat djece, a još manje pak da se djeci dijele, a roditeljima i redarstvu da budno pripaze na djecu.

Turkan paša u Splitu. Jučer je bio na prolasku za Drač Turkan-paša, prvi arbanaški ministar presjednik. Putovao je parobrodom „Almissa“ te se je zaustavio u Splitu dosta dugo. Nije se iskrcavao.

Porota u Šibeniku. Kroz minulo porotno zasjedanje obdržane su tri rasprave. Prva se rasprava vodila na 2. o. m. protiv Josipa Jurage iz Murtera radi zločinstva pronevjerenja. Optuženik je bio zastupatelj paroplovidbenog društva „Dalmatia“ i kao takav pronevjerio je iznos od kr. 3806. Na raspravi je predsjedao predsjednik Policky; optužbu je zastupao državni odvjetnik Markovinčić; braniteljem je bio dr. Smolčić. Optuženik je na osnovu presuda porotnika bio riješen od optužbe.

Druga se rasprava vodila na 3. o. m. protiv Joka Perovića iz Drniša radi zločinstva umorstva. Optuženik je usmratio na 17. decembra 1913. rođenog stričevića Ivana Perovića, udarivši ga svom snagom sjekinom u legja, dok su se rječkali optuženikov otac i Ivan radi porea. Na raspravi je predsjedao predsjednik Policky, optužbu je zastupao zamjenik državnoga odvjetnika Burić, braniteljem je bio dr. Makale. Optuženik je na osnovu presude porotnika bio osugien radi zločinstva umorstva na smrt.

Treća je rasprava trajala 5., 6. i 7. o. v. protiv Petra Crvelina iz Tijesna radi zločinstva umorstva. Kako je poznato, optuženik je na 1. januara o. g. usmratio oružnika Uranjeka i financijskog nadstražara Gjurgevića pri vršenju i radi vršenja njihove službe. Na raspravi je predsjedao zemaljski savjetnik Graovaz-Brunelli, optužbu je zastupao državni odvjetnik Markovinčić, braniteljem je bio dr. Subotić. Optuženik je na osnovu presude porotnika bio osugien radi zločinstva umorstva na smrt.

Dalmatinski Manchester. Trgovačko-obrtničko komora u Zagrebu razaslala je širom naše domovine ovu okružnicu: Industrijski i trgovački promet u dalmatinskom gradu Šibeniku razmahao se u posljednjih 10 godina tako lijepo da taj napredni grad možemo nazvati dalmatinskim Manchesterom. Šibenska je luka naravna i jedna od najljepših u srednjoj Evropi. Kroz sjeverno-zapadni zaljev preko kitnjastoga Prukijana u kojem se prema narodnoj predaji vide još i danas gavanovi dvori, stizava se za 2 sata ladjom u starinski grad Skradin, a malo podalje uz riječko korito pod vodovod rijeke Krke, koji radi svoje ljepote i raznolikosti uživa svjetski glas, te producira veliku električnu snagu. Vodopad Krke i slap Manojlovac sa svoje tri munjare šalju šibenskim tvornicama 31 640 konjskih sila struje za industrijske svrhe. U Šibeniku je jedna od najvećih tvornica carbida, uz koju se prislanja tvornica umjetnog gnojiva. Tamo se još nalazi tvornica umjetnog leđa, tjestenina, sukna, likera i narodnih kapa itd. Šibenik je jedini grad u monarkiji, gdje se brusi koralj domaće porijekla, a konfekcioniraju spužve, koje love naši ljudi po Jadranu. U njemu je stovarište ugljena iz domaće ugljenika Promina i bosanskog drvija, koje se velikim parobrodima izvozi na sve četir strane, zatim stovarište dalmatinskog mramora i tvornice celluloida.

Grad je na glasu radi obilna ribolova, a poznat naročito radi svoje specialitete krunatog zubarca, koji se lovi još samo na Bosporu. Šibenik je središte transite trgovine za zagorska mjesta (Drnš. Knin, Vrljika) i mnogobrojna mjesta na susjednim otocima. Lučki je promet u god. 1913. iznosio 3 445 parobroda i 524 jedrenjače sa 806.974 tone. Tvornica carbida i umjetnog gnojiva (italski kapital) izvezle su 20 000 tona, drva je eksportirano 6 000 vagona, domaće ugljena (Promina) isto toliko, a uvoženo ugljena iz Engleske 15 000 tona. Grad broji 12 000 stanovnika, ima kotarsku oblast, okružno sudište, razne vojne oblasti, zemaljsku bolnicu nastojeću od nekih 14 velikih zgrada, pokrajinsku ludnicu, a spojen je moralnom željeznicom prema Spljetu i Kninu, a ličkom željeznicom, koja se nalazi u gradnji bit će priključen evropskoj željezničkoj mreži. Prvi grad u Dalmaciji, koji bjaše električno rasvjeljen jest Šibenik, kamo se s Rijeke i Trsta doplovi za kojih 12 sati. Društvo za poljepšavanje Šibenika i okolice „Šubičevac“ pokrenulo je akcija za izgradnju modernog kupališta sa svratištem, te u tu svrhu stavlja na raspolaganja poduzetnicima gradilište od od 7 700 m² na krasnom položaju kraj jedne mlade šume. Bilo bi poželjno, da se za to poduzeće zainteresuju domaći ljudi. Izgradnjom ličko-dalmatinske željeznice porasti će nesumnjivo prometna i obrtna važnost Šibenika, koji sa turističkog gledišta ima već i sada znatnu privlačivu snagu.

Podružnice Družbe sv. Ćirila i Metoda u Dalmaciji. Zloglasna „Legia Nazionale“ zatornica hrvatskog imena u Istri rado a i s pravom ističe u svojim godišnjim izvještajima, kako njezine podružnice u Dalmaciji lijepo napreduju. Priznati treba, da su te Legine, podružnice, naročito u posljednje vrijeme, razmahale veliku djelatnost u korist ustanove, kojoj je svrha da se obala našeg Jadrana istrijebi i iskorjeni naš hrvatski elemenat.

Naša Družba ne može na žalost, da se tako pohvali. Osim nekoliko velevrijednih iznimaka, 4-5 podružnica, koje doista vanredno lijepo rade, ostale — ili se ne javljaju, ili jedna nekako životare.

Shvaćamo razlike u stranačkim pogledima, shvaćamo i osobne opreke i neprijateljstva, koja iz njih izviru, ali nikako ne možemo razumjeti, da se za volju tih jadnih trvenja može pustiti s vida jedna velika borba za naš narodni opstanak, da se može ostaviti gotovo samu, razoružanu goloruku zemlju, koja je od svih hrvatskih zemalja prva na udaru i njemačkog i talijanskog bijesa. Ali taj bijes ne prijeti samo Istri, on ugrožava i samu kolijevku našeg hrvatstva, našu Dalmaciju, pa je upravo dužnost svakog dalmatinskog Hrvata, da u toj teškoj, nejednakoj borbi učestvuje i sam, da braći pruži pomoć, kojom će se moći tudjincu da odhrva.

Ovo polažemo na srce gg. odbornicima naših podružnica u Dalmaciji, te ih lijepo molimo, da zamrle podružnice probude na novi život, a slabije da ojačaju.

Još imade u Dalmaciji mjesta, u kojima nema družbine podružnice. Preporučamo najtoplije svima, da se zauzmu, kako bi se prekinula akcija za osnivanje, ojačanje i umnoženje tih žila dovodnica naše družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru.

Ravnateljstvo Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru u Opatiji primilo je nadalje sljedeće prinose: Uprava „Riječkih Novina“, Rijeka K 51.50, Općinsko Poglavarstvo, Gbarac, K 10.—, G. Jos. Lانونić, Stupnik K 6.—, Don Lovro Totić, Kuna K 50.— sakupljenih na piru Kuzmića Prišlič. Općina Komiža K 20.—, Općina Gospić K 20.—, Prva Štedionica gorskog Kotara d. d. Vrboska od čiste dobiti za god. 1913. K 30.—, Gdijca. Rajna Stojić, Šibenik K 10.—, Gdja. Milena Šepić putem Dr. Janežića na račun ženske podružnice u Mihotićima za god. 1913. K 53.—, G. Ivan Stančić, kapelan putem prof. Spinčića u ime ostavštine pok. Dragutina Jambrečaka, brdovačkog župnika K 100.—, G. Prof. V. Spinčić, Opatija u počast uspomena Klodi vitez Sabladokoga, začetnika Hrvatskog i Slovenskog školstva u Primorju K 20.—, G. Dr. Mirko Crkvenac, Krapina K 25.— sakupljenih na dan vjenčanja g. Dušana Božića uz zdravicu domovini i Prof. V. Spičića. Gdijca Antonija Baraković, Mošćenice K 100.— u ime zapisa pokojnog V. Mavričića. G. Jurica Marković, Ogulin K 6.40 sakupljenih u društvu. Jedan Rodoljub, Zlatar K 100.— po njemu sakupljenih. Općina Janjina K 100.—, G. Franjo Podgajski, predsjednik kr. sudb. stola, Mitrovica K 5.— dar Dr. Stojšića advokata u Mitrovici. Općina Trgovišta, Virovitica K 10.—, Općinsko Po-

glavarstvo Sv. Ivan Žabno K 20.—, Općina Skradin K 50.—, Varaždinska štediona K 20.—, Družbina Podružnica Starigrad Hvar K 260.— putem poštanske štedionice u Beču. — *Živiti plemeniti darovatelji! Ugledali se i drugi! Naprijed za Družbu!*

Novi plan grada Splita. U mjesecu aprilu izići će nakladom plitske općine novi orijentacioni plan grada Splita u mjerilu 1.2500 i splitske okolice u mjerilu 1.10.000. Planovi će biti štampani u šest boja i uvezani u formi žepne brošure a pridodan im je kratak tiskani vodič po Splitu u hrvatskom i francuskom jeziku. Na planu je tiskan iskaz svih ulica i svih znamenitosti Splita.

U planove je unesena i nova regulacijona osnova za periferiju grada s mjestimice i za nutrnji grad.

Preprodavaoci se mogu za naručbe obratiti na općinski tehnički ured u Splitu.

Sijeparske izložbe. Trgovačko-obrtnička komora u Zagrebu upozoruje ponovno interesante, da ne učestvuju ni na kojoj inostranoj izložbi prije nego što posredovanjem komore zatraže, prethodne informacije o pouzdanosti i važnosti dotičnog poduzeća. Mnogobrojni naime agenti vabe neprestano, osobito manje obrtnike u učestvovanje na zakutnim izložbama u inozemstvu, koje nemaju nikakve vrijednosti. Izložiteljima da je redovito na potpis jedan tiskani ugovor, prema kojem se obvezuju, da će platiti jednu, dosta visoku pristojbu, ako budu dobili kakvo odlikovanje. Pošto se ova odlikovanja podijeljuju i u slučajevima, gdje se namjerice izlože predmeti manje vrijednosti, to nastupa uvijek dužnost plateža. Takva su ali odlikovanja bez ikakve vrijednosti, te interesente samo kompromitiraju i izvrgavaju neprilikama

Vlastnik turske srečke, koja je, kako je uopće poznato, srečka prvog reda, može postati svatko, jer iznosi mjesačni obrok za nakup iste samo 4 krune 75 filira, koji iznos lahko plaća svatko, koji pomisli, da mu je sretnom slučaju donese veliko bogastvo, u najneugodnijem slučaju pa mora dobiti na svak način barem najmanji zgoditak, s kojim dobije veći dio kupovnine opet natrag. — Neka ritko ne prezre današnjeg oglasa „Slovenske i Hrvatske Narodne Straže“, jer bi time propustio mogućnost, dobiti pri nasljednom žrebanju dne 1. travnja ov. god. 400.000 zlatnih franaka!

PRIOPCENO.*)

Nek se bistri. Škandali na mjesnoj bolnici sa liferacijom mesa ne prestaj. Izeleđa da netko hoće da igra ulogu gluhoga i slijepoga, jer ulstinu valja da čovjek bude i jedno i drugo a da ne zapazi sve ono, što se do danas u javnost iznijelo. Medjutim mi ne ćemo prestati iznašanjem činjenica i kritikovanjem onoga do koga je. Ono sve što do danas iznesosmo prikazuje u sasna rdjavom svjetlu ne samo one starce na Zemaljskom Odboru već i upraviteljstvo bolnice te privijenca dra. Colombana.

Upravitelj bolnice gosp. Benković dozvoljava da se donášalo meso koje je bilo izpod svake kritike, ali kaže, da je on kroz to vrijeme bio bolestan i da je gosp. Montana tome kriv. To nikako ne odgovara istini, jer je dr. Colombani morao po svojoj dužnosti da pregledava svaki dan meso.

Što do sada iznesosmo, to opet ovdje potvrđujemo i kažemo otvoreno, da gosp. Stipe Šare daje bolnici meso, koje niti iz daleka odgovara postavljenim mu uvjetima a koje je uvjete on prihvatio i za nje jamči. Pitamo gospodu na Zemaljskom Odboru: zašto upraviteljstvo mjesne bolnice prima meso, koje nije niti za kopače, a kamo za bolesnu čeljad i zašto se baš najstrožije ne pazi na meso. Iznijeli smo činjenice a danas kažemo ovo: meso, kakova je bolnica zatražila u svom oglasu i kakovo se obvezao podavati Stipe Šare vrijedi čitavu forintu. Ako je dakle Zemaljski Odbor njegovu ponudu prihvatio, a koja uostalom duboko stoji od najniže cijene, zašto se onda bolje i strogo ne pripazi na podavanje, kad nije moguće uz one cijene davati onakovu robu. Da to i razjasnimo navest ćemo identične riječi dra. Colombani-a, na prvom dražbenom ročištu. On je čisto kazao: „Gospodo moja, mnogo Vas je, koji se natječate. Radi toga u tom natjecanju meso i ostalo

*) Za članke pod ovim naslovom uredništvo ne preuzima odgovornost.

nudi se bolnici uz nevjerovatno niske cijene. Obično dostane podavanja onaj, koji je najniže ponudio, ali za to nije u stanju da daje dobru robu. Mi ne ćemo paziti na cijene, već na dobru robu i garanciju, koju nam može da pruži odnosni liferant“.

Ove riječi ali, nisu potekle iz srca, imale su pače sasna drugu svrhu i mi ćemo to posebno razjasniti. Da su ove riječi bile iskrene, onda je dr. Colombani i upravitelj bolnice morao predložiti da se podavanje mesa daje onome, koji nudi uz razmjerno pristojne cijene, ali onda na nj strogo pripaziti. U našem slučaju vidimo, da je ostala liferacija mesa na onoj, koji je ponudio najniže i uzprkos tome u knjizi se pritužaba još nije nikada ustvila kakova oštra opazka u pogledu rdjavog mesa.

Daleko smo od pomisli da se jednim debelim pršutom može da ušutka nečija savjest, ali tu je, molimo Vas, na stotine bolesnika, prema kojima morao da bi vlada i pjetet i najveći obzir. I vrapci na krovovima znadu, da je bolesniku glavna hrana dobro govedje meso, sočna teletina i ukusna janjetina. I nama će i Upravitelj i dr. Colombani djeliti mišljenje, da nije za bolesnike ni kmetina ni ovnovina a još manje mršavi volovi.

Zadnji put spomenesmo debelu lijepu ribu. Danas nadodajemo da ta riba ide na adresu pobožnih sestrica. Pitamo i Zemaljski Odbor i Upraviteljstvo; čemu ta podmičivanja i zašto uopće slaži ribu, kad toga u društvenom oglasu nije stajalo? Već ta činjenica jasno svjedoči, da novi liferant sâm sumrsja o dobroti podatog mesa, kad hoće da lijepom ribom začepi usta onima, koje su zvane da kontroliraju (u koliko to njima pripada a čini nam se da pripada!) robu, koja u bolnici stiče.

Još nešto. Upraviteljstvo je bolnice u izvještaju na Zem. Odbor kazalo da o Stipi Šari, odnosno njegovoj moralnoj garanciji ne može da izvaji. Nismo u Beču, jer su upraviteljstvu naše prilike dobro poznate i moralo je kazati, da novi liferant ne može da dađe nikakve garancije a još moralne.

Hoćemo da se ovim škandalima učini kraj, pak ako gospoda na Zemaljskom Odboru misle, da nije onako kako mi iznesosmo, onda neka izašaju jednog svog čovjeka i ovaj će se uvjeriti o istinitosti naših navoda. Inače biti ćemo prisiljeni da zagrabimo dublje i iznosimo sve na javu.

Medjutim mi ne ćemo prestati dok se ovim svindlarijama ne učini kraj.

Mesari.

JAVNA ZAHVALA.

Prigodom bolesti i smrti našeg nezaboravnog i neprežaljenog

Iva Dulibića,

opć. kancelarijskog ravnatelja,

primili smo toliko dokaza iskrenog saučešća, da se čutimo dužnim izraziti svima ovim putem našu najdublje osjećanu blagodarnost. Na osobit način moramo izraziti harnost i zahvalnost veleuč. gosp. Dr. Mati Drinkoviću, koji je uprav samopriegornom ustrajnošću i skrbi liječio milog pokojnika, kao što i veleuč. gosp. Dr. Drag. Montani, koji je takodjer u prvine istog liječio. Hvala duboka i najveća i veleuč. gosp. Dr. Ivi Krstelju, koji se je nas i pokojnika preko cijele duge bolesti njegove sjećao kao drugi otac i bio nam pri ruci u svemu, izkazujući nam bezprimjernu susretljivost zborom i tvorom. Hvala osobita i preč. kanonika Don Vici Karadjoli, koji je nezaboravnog pokojnika vjerski tješio do najposljednjega časa. Budi izražena naša blagodarnost gosp. Petru Petriću, sudbenom prislušniku, na saučešću u našoj porodičnoj tuzi i nevolji tijekom bolesti pokojnikove, a tako isto i g. Miju Dunkiću p. Ived. Nek je takodjer izražena hvala mjesnoj uglednoj općini, svim družtvima, opć. činovnicima, predstavnicima vlasti i uopće svakome koji se je nas ovom tužnom prilikom sjetio bilo na koji način i koji je počastio uspomenu milog nam pokojnika milodarima u dobre svrhe ili sudjelovanjem u sprovodu. Svima bila od nas još jednom najiskrenija hvala, a od Boga plata.

U Šibeniku, 13. ožujka 1914.

Marija ud.ca Dulibić, rođj. Stojčić za se, za kćeri i svojtu.

Rietka prigoda!

Radi ogromne zalihe, uz snižene cijene od 25⁰/₁₀, može svaki nabaviti gotovih odijela i kabana najnovijeg kroja

Postola za gospodu; šešira svakovrstnih za gospodu samo kod trgovca

PIO TERZANOVIĆ - ŠIBENIK.

40-50 kruna sedmično

može da zasluži svaki čovjek bez ikakvog kapitala i bez gubitka u svom zvanju.

Poblize baviesti daje badava

Ignaz Althammer
Könighof a d Elbe 616.

NOVO IZRADJENE

•• RADNIČKE KNJIGE ••

I

•• SLUŽBOVNE KNJIGE ••

NABAVLJAJU SE U

HRVATSKOJ TISKARI

(Dr. Krstelj i drug) Šibenik.

Važan oglas Hrvatske Narodne i Slovenske Straže — Čitajte!

U današnjim teškim odnosajima možete obogatiti samo sa srećkom!

TURSKA SREĆKA

je r imade šest vučenja svaku godinu, je r iznose glavni zgodici svaku godinu 400.000, 400.000, 200.000, 200.000 i 200.000 franaka u zlatu, je r svaka srećka mora dobiti najmanje 400 franaka, je r je dakle za nju izdan novac sigurno uložen kao u štedionici, je r igra još dug godina i obdrži kupac nakon izplate kupovnine tajno pravo srećkanja bez svakoga nadaljega uplaćivanja, je r iznaša mjesečni obrok sam 4 kruna 75 filira, i je r pridobi kupac već nakon uplate prvog obroka izključno pravo srećkanja.

Pozor! Buduće vučenje se vrši 1. travnja 1914!
I turska srećka i srećka talijanskog crvenog križa sa 10 vučenja svake godine na mjesečne obroke po samo 6 kruna.

Nakon vučenja izlazi hrvatski vijestnik o izvučenim brojevima. Točne obavijesti šalje svakome besplatno za srećkovno odijeljenje „Slovenske Straže“ g. Valentin Urbančić, Ljubljana.

— Primaaju se provizijski zastupnici uz odgovne uslove. —

„CROATIA“

osiguravajuća zadruga u Zagrebu.
jedini je domaći osiguravajući zavod. — Utemeljena g. 1884.

CENTRALA: Zagreb, u vlastitoj palači, ugao Maravske i Preradovićeve ulice.

PODRUŽNICE I GLAVNA ZASTUPSTVA: Osijek, Rieka, Sarajevo, Ljubljana i Novisad.

Podružnica u Trstu, Via del Lavatoio br. I., II. kat
Telefon 25-94

Ova zadruga prima uz povoljne uvjete sljedeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. Osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti.
2. Osiguranja miraza.
3. Osiguranja životnih renta.

II. Protiv šteta od požara:

1. OSIGURANJA ZGRADA (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica i industrijalnih poduzeća).
2. OSIGURANJA POKRETNINA (pokuštva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga itd.).
3. OSIGURANJA POLJSKIH PLODINA (žita, sijena itd.).

III. Staklenih ploča protiv razlupanja.

Zamodska imovina u svim poslovnim granama iznosi K 3,013.332.66
Prihod premija s pristojbama K 1,486.297.56
Isplaćene odštete od postanka zavoda K 5,624.162.96

Sposobni posrednici i akviziteri primaju se uz povoljne uvjete.

Zastupstvo za Šibenik i okolicu

VLADIMIR KULIĆ - ŠIBENIK

DUŽNICI, ŠALJITE PREDPLATU

Naslov za brzojave: „JADRANSKA“.

CENTRALA U TRSTU

Via della Cassa di Risparmio 5
(Vlastita kuća)

PODRUŽNICE: Dubrovnik - Kotor - Ljubljana - Metković - Opatija - Šibenik - Spljet - Zadar.

Kuponi založnica Zemljišno veregorskog zavoda Kraljevine Dalmacije plativi i II. kao i uvučene založnice u novčuju se kod JADRANSKE BANKE u Trstu i svih njezinih podružnica.

JADRANSKA BANKA
PODRUŽNICA ŠIBENIK
Pričuće K 700.000.
Dionička glavnica K 8.000.000.

Uložne knjižice - Pobrana i administracija vrijednosnih papira. — Kupoprodaja tuzemnih i inozemnih vrijednosnih papira, te devisa i valuta. — Osiguravanje efekata protiv gubitku na tečaju pri vučenju. — Žiro računi i tekući računi. — Unovčivanje mjernica, dokumenata, odrezaka i izvučenih vrijednosnih papira. — Kreditna pisma čekovi, vaglja, naputnice. — Predujmovi i zajmovi na vrijednosne papire, dionice srećke, robu (Warrants), brodove i t. d. Gradjevne vjersije.

Pretrinci (Safes) za čuvanje vrednota u čelinoj sobi (Tresor) sa posebnim ključevima za klijente, u kojim se pretrincima može držati svakovrsne vrijednosti.

Ako Vi

ne možete jesti, te se čutite bolestan, to će Vam

lječničko izpitani

Kaiser'ovi

•• Zeludčani ••

Pfeferminckarameli

sigurno pomoći. Dobiti ćete dobar tek, želudac se opet uredi i ojača. Radi oživljujućih i okripljujućih svojstva, neobhodno potrebiti na putovanjima.

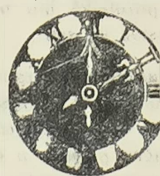
Jedan omot 20 i 40 filira.

Naručuje se kod:

Carlo Ruggeri, cent. drogerija i Vinko Vučić, drogerija u Šibeniku kao i u svim ljekarnama

16-90

Prva slavenska tvornica ura za tornjeve
FRANJO MORAVUS, Brno
(Moravska) Nova ulica br. 25.

tvori i razrašilje
Ure za crkvene zvonike, dvorce, škole, tvornice i viećnice, samo u izvrsnoj izradbi vrlo jeftino.

ČUVENE NADZORNE URE.

Cienici šalju se na zahtjev badava. Najviše odlikovanje za izvrsne proizvode.

IZVOZ.

NAJVEĆA DALMAT. ZLATARIJA
ANT. RADIĆ
SPLJET
Ilustrovane cijenike šalje badava.

Izvjeshujte „Hrvatsku Rieč“.

HRVATSKA TISKARA (D.R. KRSTELJ I DRUG ŠIBENIK - DALMACIJA)

Veliko skladište svih vrsti tiskanica za župske i obćinske urede.

Izradjuje sve vrsti posjetnica, poziva za zabave i koncerte, jestvenike, diplome, cienike, protokole, brošure, itd. itd.

Svi poslovi izvršuju se najvećom preciznošću i vrlo brzo.

Vlastita knjigovežnica obskrbljena svim potrebnim i najmodernijim strojevima kao i onim za rezanje, perforiranje, pozlaćivanje itd. Uvezuje sve crkvene knjige, Missale, protokole, brošure, te sve radnje u knjigovežku struku zasjecajuće.